

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 38/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Porin ja Tampereen välisen junaliikenteen keskeytyksestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Juha Viitala ym. /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 38/2024 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus VR Groupin omistajaohjauksesta vastaavana tahona aikoo ryhtyä, jotta yhtiö kohtelisi Porin ja Tampereen välistä junaliikennettä tasapuolisesti suhteessa muuhun liikenteeseen ja ohjaisi välittömästi kalustoa ainakin tärkeimpien junavuorojen ajamiseen tällä välillä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Väyläviraston hallinnoiman rataverkon helmikuinen ratavaurio aiheutti VR:n junakalustolle mittavat vahingot, minkä seurauksena VR päätti turvallisuussyistä ja liikenne- ja viestintävirasto Traficom suosituksesta perua kaikki kaukoliikenteen junavuorot tiistailta 13.2.2024. Matkustaja- ja liikenneturvallisuus on sekä valtiolle VR:n omistajana että yhtiölle itselleen ensiarvoisen tärkeää. Valtioneuvoston kanslia ja liikenne- ja viestintäministeriö ovat saaneet VR:ltä lisätietoja tapahtumien kulusta, ja Traficom raideliikenteen turvallisuudesta vastaavana viranomaisena on käynnistänyt selvityksen asiasta. Valtio katsoo, että on tärkeää selvittää, miksi eri operaattoreiden veturinkuljettajien liikenteenohjaus Fintrafficille tekemistä ensimmäisistä ratavaurioepäilyistä kului useita päiviä ennen kuin ratavaurio paikannettiin ja korjattiin. Viranomaisten ja eri rautatieoperaattoreiden välistä tiedonkulkua on kehitettävä siten, että vastaavilta laajoilta häiriöiltä junaliikenteelle voidaan jatkossa välttyä.

Väyläviraston hallinnoiman radan vakava vaurio Lahden ja Kouvolan välillä ja sen korjaamisen viivästyminen aiheuttivat poikkeuksellisen laajat vauriot VR:n junakalustoon. Vauriopaikan paikantumisen jälkeen selvisi, että noin 70 % kaikista VR:n kaukoliikenteen junista oli ajanut vaurioituneella radalla. Junakaluston pyörille aiheutuneiden vaurioiden seurauksena VR on joutunut helmi-maaliskuun aikana kunnostamaan ja huoltamaan poikkeuksellisen määrän junien pyöriä. VR:n turvallisuusstandardit täyttävää kalustoa ei siten ole ollut käytössä normaalissa laajuudessa. VR:n mukaan kiireelliset ylimääräiset pyöräkorjaukset ovat johtaneet myös siihen, että normaaleja huolto- ja korjaustöitä ei ole pystytty tekemään suunnitellusti, koska korjaus- ja huoltokapasiteettia ei ole mitoitettu näin poikkeuksellisen laajoihin tarpeisiin.

Sekä valtion että VR:n mielestä on tärkeää, että matkustajat voivat luottaa junaliikenteen toimivuuteen ja turvallisuuteen. Ratavauriosta on syntynyt kuitenkin valitettavaa haittaa matkustajille, kun junavuoroja ei ole voitu ajaa normaalisti kaluston puuttuessa. VR pyrki kohdistamaan peruutukset lyhyille reiteille, joissa yksittäisissä junavuoroissa on keskimäärin vähemmän matkustajia kuin pidemmällä reiteillä ja suurissa junakokoonpanoissa. VR kertoo suunnitelleensa korvaavat kuljetukset siten, että ne kohdistuisivat valtakunnallisesti mahdollisimman pieneen matkustajamäärään. Tällä periaatteella peruutukset kohdistuivat kaikkiin Porin ja Tampereen välisiin vuoroihin, osaan vuoroista reiteillä Vaasa–Seinäjoki ja Turku–Tampere sekä yksittäisiin vuoroihin reiteillä Tampere–Helsinki ja Kupittaa (Turku)–Helsinki. VR:n päätökseen vaikutti yhtiön mukaan myös se, että Tampereen ja Porin matka-aika on junalla ja suoraan kaupunkien välillä ajavalla linja-autolla lähes sama.

Liikenne- ja viestintäministeriö on tehnyt VR:n kanssa sopimuksen henkilöjunaliikenteen hankinnasta tietyillä reiteillä, joista Pori–Tampere -väli on yksi. Liikenne- ja viestintäministeriö sai 15.2.2024 VR:ltä tiedon, että perjantaina 16.2. ja lähipäivinä perutaan Pori–Tampere -junaliikennettä. LVM ei saanut VR:ltä ennalta tietoa Pori–Tampere -välin liikenteen perumisista useamman viikon ajaksi. VR ilmoitti ministeriölle 23.2., että se palauttaa osan vuoroista Pori–Tampere -reitille 28.2. alkaen, ja yhtiön tavoitteena on palata normaaliin liikenteeseen ja vuorotarjontaan pääsiäiseen mennessä.

Ministeriö selvittää parhaillaan yhteistyössä VR:n kanssa junaliikenteen perumista ja sen vaikutuksia yhtiön sopimusvelvoitteisiin. Liikenteen tilaajana liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että mahdollinen yli kuukauden ennakoimaton junaliikenteen palvelukatko vaatii huolellisen selvityksen VR:n toiminnasta ja sopimusvastuusta sekä viranomaisten ja operaattoreiden välisestä tiedonkulusta. Ministeriö on myös käynyt keskusteluita VR:n kanssa siitä, kuinka normaaliin liikenteeseen voitaisiin palata mahdollisimman nopeasti kyseisellä välillä, ja VR on esittänyt suunnitelman paluusta normaaliin liikenteeseen. Ministeriö selvittää myös VR:n kanssa parhaillaan, kuinka nykyistä sopimusta on mahdollista muuttaa, jotta vastaavan kaltaisilta tilanteilta vältyttäisiin tulevaisuudessa. VR on pyrkinyt korjaamaan ratavauriosta syntyneen kalustohaasteen mahdollisimman pian, jotta asiakashaitta jäisi mahdollisimman pieneksi ja junaliikenteessä pystyttäisiin palaamaan mahdollisimman pian normaaliin liikennetarjontaan kaikilla reiteillä.

VR sai 28.2.2024 alkaen palautettua liikenteeseen yhden Pendolino-junan lisää, minkä ansiosta yhtiö on pystynyt ajamaan yhteensä kahdeksan junavuoroa päivässä Porin ja Tampereen välisellä radalla. VR on siis palauttanut lähes puolet vuoroista junakalustolla liikennöitäviksi keskiviikosta 28.2.2024 alkaen.

Helsingissä 15.3.2024

Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz

VN/6406/2024-VNK-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: